

Pjotr (69) ble vinner i

Materielt må Pjotr slite for å klare seg. I det nye Russland er man ikke interessert i å høre på mimring om tapre soldater og heltedåder som Sovjetunionens historie er full av. Man bistår heller ikke krigsveteraner og invalide som risikerte sine liv for friheten. De skal jo snart do og kommer sist i køen av hjelpetrengende. Det hjelper ikke at de beseiret de tyske okkupantene i «Den store fedrelandskrigen», som annen verdenskrig ble kalt fordi russerne trodde at hele verden var imot dem. Denne teorien ble forsterket av deres tradisjonelle mistenksomhet overfor fremmede. Men på det nye Europakartet er tidligere fiender blitt venner, og Tyskland står nå Russland nærmest av de vestlige land. Den nye generasjonen av russer er mer opptatt av dagens valutakurser enn av sin fortid.

Drøm om fred og frihet

– Etter seieren over tyskerne ved Stalingrad, gledet vi oss over at nå skulle vi russer endelig få det godt, slik våre offiserer hadde lovet oss. Da begynte jeg å drømme om et bedre liv i fred og frihet.

Dette forteller Pjotr Alkhutov til Vårt Land i Volgograd (tidligere Stalingrad) en uke før jubileet. For sitt heltemot i slaget ved Volga ble han belønnet med «Den røde stjernen», som er den høyeste orden for menige. I seiersmarsjerter han i Berlin i mai 1945. Men han fikk aldri oppfylt sin drøm om et sorgfritt liv. Tvert imot har hans liv vært en serie med skuffelser.

Pjotr var bare 19 år da tyske stridsvogner rullet inn i Stalingrad noen få mil fra hans landsby.

– Vi var alle unge, vi som ble sendt i kampe for å stoppe fienden. Mange var i skolealderen, helt uten erfaring, og befalet stolte ikke på oss. Men alle kjempet til det siste. Også tyskerne. Mens vi forsvarte vårt fedreland, sloss tyske soldater for jorda som Hitler lovet dem. Det var store tap på begge sider. En dag mistet min enhet 400 folk. Mange av mine venner falt i kampene om Stalingrad. Men ordren var – «Ikke et skritt bakover!».

Korporal Alkhutov var blant de første som stormet bygningene hvor staben til tyskernes sjette armé søkte tilflukt under presset fra Den røde hær. Etter en overraskende kort kamp overga staben seg. Blant de høyeste tyske offiserer var også den berømte feltmarskalk von Paulus, som ble tatt til fange rett for øynene på den unge russeren. Dermed fikk Pjotr Alkhutov være med på å skrive en av de mest betydningsfulle sider i annen verdenskrigs historie. To dager senere kapitulerte sjette armé, som sto under von Paulus' kommando. Til sammen ble 91 000 tyske soldater tatt til fange. For Hitler betød dette nederlaget begynnelsen på slutten av hans felttog «nach Ost». De allierte oppfattet tapet som et klart tegn på at Tysklands krigsmaskin kunne knuses, og at be-

Femti år etter slaget ved Stalingrad, et jubileum som Pjotr Alkhutov (69) skal feire sammen med andre veteraner i begynnelsen av februar, er alle hans idealer erklært ugyldige. Sovjetunionen, landet som han kjempet for, eksisterer ikke lenger. Kommunistpartiet er oppløst.

Seiersrusen er forlengst borte når Pjotr Alkhutov (69) minnes slaget ved Stalingrad sammen med sin kone Jekaterina og sønnen Jurij.

FOTO: PETR ROSITCH

– men tapte fremtidsdrømmen

frielse fra tyskernes okkupasjon ikke var utenkelig.

Etter «det store slaget ved Volga», som russerne kaller det i dag, fikk brigaden som korporal Alkhutov hørte til, navnet «Stalingradskaja».

– Vi sloss mot tyskerne under slagordet «For Stalin og fedrelandet!» Han var et forbilde for oss unge før og under krigen. Folk stolte på ham og var lojale mot ham. Slik ble vi oppdratt av våre komissarer. Vi visste jo ingenting om Stalins grusomheter. Jeg for min del levde uten frykt på den tiden. Først etter at jeg leste om arrestasjonene og henrettelsene som ble utført på Stalins ordre, fikk jeg angst og begynte å tvile på hans ord og handlinger. Etter en periode hvor jeg tenkte mye på dette, kom jeg til at han var sinnssyk. Han har jo sendt så mange mennesker i døden, sier Pjotr Alkhutov i dag.

Livet på spill

Men det tok flere tiår for den tidligere beundrer av Stalin og dypt troende kommunist forsto at han bare var et leketøy i hendene på despoter. Etter at Sovjetunionen seiret over nazi-Tyskland, reiste korporal Alkhutov hjem med håp om å få leve et lykkelig og rolig liv i det frigiorte Stalingrad. Men freden varte ikke lenge for ham. Partiet sendte ham fra én front til en

annen, denne gang for å kjempe mot kriminaliteten som blomstret etter krigen. Igjen satte han sitt liv på spill for at landet skulle få en bedre framtid. Men det var ikke bare forbrytere den unge politimannen måtte kjempe mot. Folk fra Kaukasus og Sentral-Asia som var anklaget for nasjonalisme, eller russerne som «bakvasket» regimet, ble ofte jaget og forfulgt gjennom hele landet. Inntil for få år siden eksisterte et undertrykkelsesapparat ledet av militsiaen og KGB, som trakasserte og diskriminerte annerledes tenkende.

Det ble forfremmelser og nye medaljer for den tidligere «Fedrelandets forsvarer» for pensjonsalderen innhentet Pjotr. I dag bor han og kona Jekaterina (66) i en toroms leilighet i en ansiktsløs blokk fra Khrusjtsjov-tiden. Den yngste sønnen med kone og barn bodde lenge hos dem, men har nettopp flyttet. Selv om både Pjotr Alkhutov og hans kone får pensjon, må han ha deltidsjobb fordi pengene ikke strekker til.

– Så lenge jeg klarer å gå på jobb, har vi ikke økonomiske vanskeligheter. Men helsen svikter. Andre veteraner, særlig de invalide, har det allikevel mye verre. De er nødt til å selge medaljene som kostet dem blod, for å få endene til å møtes. Spekulantene tjener store penger på å selge krigsdekorasjonene videre til utlandet hvor de er mer verdt. Og myndighetene løfter ikke en finger for å stanse denne skammelige virksomheten.

Sin største skuffelse på landets vegne fikk krigsveteranen fra Stalingrad imidlertid i Tyskland. Han ble invitert dit for to år siden av en tysk «kapitalist» som ble såret og tatt til fange under slaget ved Volga. Pjotr fikk møte krigsfangene fra den sjette

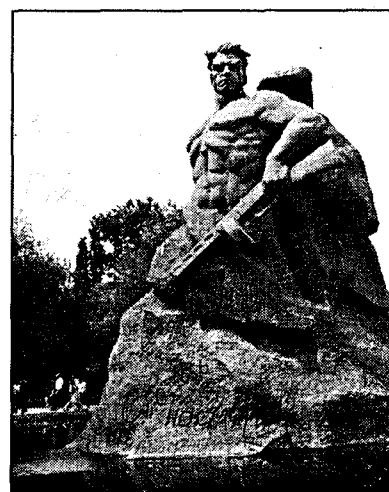
armé. Han ble overrasket over hvor høytidelig og godt organisert møtet var. Men det kom som et sjokk på ham da tolken fortalte at en tidligere tysk korporal får rundt tre tusen mark i måneden som krigspensjonist. Sammenlignet med hans pensjon på fire tusen rubler (ca. 12 mark) hørtes det ut som en formue for ham.

Seiersrusen borte

– Jeg er ikke lenger sikker på at vi seiret over Tyskland i mai 1945. Under mitt besøk i Tyskland så jeg ingen spor etter krigen. Tvert imot holdt jeg på å besvime da jeg kom inn i en vanlig butikk som var overfylt med alle slags varer. Det var som en drøm. Jeg kommer aldri til å glemme hvordan våre propagandister fortalte oss hvilken overflod det ville bli etter krigen. Først i Tyskland forsto jeg at det var ren løgn, sier veteranen oppgitt.

Det er lite igjen av seiersrusen hos den gamle soldaten Pjotr Alkhutov. Hans eneste glede er falmende fotografier av gamle dagers ungdomsidoler. Selv om tyske soldater raserte hans hjem og skilte ham fra søsknene og foreldrene i mange år, tilga han tyskerne for lenge siden. Men han er bitter på sine egne. Og det er det vanskeligere å komme over.

Av Petr Rositch

slaget ved Stalingrad

**50 år siden
«Det store
slaget ved
Volga»**

Billedmaterialet fra slaget ved Stalingrad er sparsommelig, men dette bildet (t.v.) er trolig fra krigsherjingene en februar dag i 1943. Russerne vant, men korporalen Pjotr (under) er ikke lenger så sikker...

” Jeg er ikke lenger sikker på at vi seiret over Tyskland i mai 1945. Under mitt besøk i Tyskland så jeg ingen spor etter krigen. Tvert imot holdt jeg på å besvime da jeg kom inn i en vanlig butikk som var overfylt med alle slags varer. Det var som en drøm.

”

Museet «Nekropolj» på Mamajev-høyden representerer en symbolsk fellesgrav med flere tusentalls navn til falne sovjetiske soldater.

FOTO: PETR ROSITCH

Monumentet «Ikke et skritt bakover» er reist på en høyde som under slaget var et strategisk punkt for begge parter.

FOTO: PETR ROSITCH

